

SLOVENSKÁ ASOCIÁCIA CORPORATE GOVERNANCE
SLOVAK ASSOCIATION of CORPORATE GOVERNANCE

KÓDEX SPRÁVY SPOLOČNOSTÍ
NA SLOVENSKU

2016

OBSAH

Úvod.....	str. 4
Základný princíp: Zabezpečenie efektívneho rámca správy spoločností.....	str. 7
I. princíp: Práva akcionárov, spravodlivé zaobchádzanie s akcionármi a kľúčové funkcie vlastníctva.....	str. 11
II. princíp: Inštitucionálni investori, kapitálové trhy a iní sprostredkovatelia.....	str. 17
III. princíp: Úloha zainteresovaných strán pri správe spoločností.....	str. 19
IV. princíp: Zverejňovanie informácií a transparentnosť.....	str. 21
V. princíp: Zodpovednosť orgánov spoločnosti.....	str. 25

ÚVOD

Vývoj národného kódexu správy spoločností na Slovensku úzko súvisí s vývojom vo svete v oblasti správy spoločností („Corporate Governance“). Už prvý kódex vydaný v roku 2002, vznik ktorého iniciovala Burza cenných papierov v Bratislave, a.s. (Burza), vychádzal z princípov správy spoločností vydaných v roku 1999 Organizáciou pre hospodársku spoluprácu a rozvoj (OECD). Prvý kódex sa stal súčasťou burzových pravidiel a vzťahoval sa na spoločnosti kótované na hlavnom trhu Burzy.

Na základe skúseností z účtovných škandálov v mnohých spoločnostiach na prelome milénia OECD v roku 2004 aktualizovala svoje princípy a k pôvodným piatim princípom pridala tzv. základný princíp určený pre národné vlády s cieľom podporiť vytváranie prostredia na implementáciu princípov v systéme správy spoločností. V tom istom roku Burza oslovila svojich členov, partnerov a kótované spoločnosti s návrhom vytvoriť asociáciu, poslaním ktorej bude monitorovať vývoj v oblasti správy spoločností a podľa potreby na základe verejnej odbornej diskusie aktualizovať národný kódex, zabezpečovať odborný rast členov predstavenstiev a dozorných rád a monitorovať dodržiavanie kódexu v praxi. V októbri 2004 bola za podpory dvadsiatich zakladajúcich členov založená Stredoeurópska asociácia správy a riadenia spoločností - Central European Corporate Governance Association (CECGA).

V súvislosti s vydaním revidovaných Princípov OECD v roku 2004, ako aj s vydaním odporúčaní Európskej komisie pre oblasť správy spoločností a v nadväznosti na zmeny relevantnej legislatívy na Slovensku, vznikla potreba aktualizovať platný kódex. Asociácia CECGA prizvala k spolupráci na aktualizácii kódexu zástupcov Národnej banky Slovenska, Ministerstva financií SR, Ministerstva spravodlivosti SR, Ministerstva hospodárstva SR a Slovenskej bankovej asociácie. Návrh nového kódexu bol v septembri 2007 umiestnený na internetovej stránke CECGA za účelom širokej diskusie s odbornou verejnosťou. Výsledkom spolupráce s oslovenými subjektmi a odbornou verejnosťou bol nový Kódex správy a riadenia spoločností na Slovensku, ktorý nadobudol účinnosť 1.1.2008 a vzťahoval sa na všetky spoločnosti, ktorých cenné papiere sú prijaté na obchodovanie na Burze.

Ďalším míľnikom vývoja národného kódexu bolo schválenie Princípov G20/OECD v septembri roku 2015 v Ankare. Asociácia CECGA opäť prizvala k spolupráci na revízii národného kódexu zástupcov verejnej správy - Ministerstvo spravodlivosti SR, Ministerstvo financií SR a Ministerstvo hospodárstva SR, Burzu cenných papierov v Bratislave a za akademickú oblasť Ekonomickú univerzitu v Bratislave. Východiskom revízie národného kódexu boli okrem nových G20/OECD princípov aj odporúčania Európskej komisie pre oblasť správy spoločností týkajúce sa nezávislých členov orgánov spoločností, odmeňovania a vykazovania na základe princípu „dodržiuj“ alebo vysvetli (odporúčania č. 2004/913/ES, 2005/162/ES, 2009/385/ES, 2014/208/EU) a zohľadnené boli aj Usmernenia OSN týkajúce sa ľudských práv zo 16. júna 2011.

Kódex pripravoval Riadiaci výbor, vytvorenie ktorého iniciovala CECGA. Návrh nového kódexu nie je určený len pre spoločnosti, ktorých cenné papiere sú obchodované na burze, je otvorený pre všetky spoločnosti, ktoré majú záujem prihlásiť sa k nemu a postupne implementovať do systému správy jeho zásady. Kódex upravuje vzťahy vo vnútri spoločnosti a vzťahy spoločnosti s jej okolím na princípe otvorenosti, poctivosti a zodpovednosti. Otvorený prístup k zverejňovaniu informácií o spoločnosti, v medziach daných jej postavením v rámci konkurencie, je základom dôvery, ktorá musí existovať medzi spoločnosťou a tými, ktorí sa na jej úspechu podieľajú, čiže akcionármi, zamestnancami, veriteľmi, dodávateľmi, odberateľmi a ďalšími zainteresovanými stranami. Poctivosť vyžaduje predkladanie pravdivých informácií o hospodárení a zámeroch spoločnosti, a budovanie časom prevereného pravdivého obrazu spoločnosti. Princíp zodpovednosti má zásadný význam pre vytváranie dôveryhodných vzťahov spoločnosti a od členov predstavenstva a dozornej rady vyžaduje, aby prijali zodpovednosť za svoje rozhodnutia a vysvetlili svoje konanie akcionárom a ostatným zainteresovaným stranám.

Princípy kódexu by mali byť určitým návodom na správu spoločností bez toho, aby boli príliš reštriktívne. Mali by v spoločnosti zabezpečiť vyváženosť medzi kontrolou a podnikateľskou slobodou a povzbudzovať komunikáciu a transparentnosť pri správe spoločnosti. Princípy a odporúčania sú svojou povahou veľmi

flexibilné, čo umožňuje ich implementáciu v každej spoločnosti bez ohľadu na jej veľkosť, zameranie alebo vnútornú kultúru. Systém „dodržiuj alebo vysvetli“ umožňuje spoločnostiam určité odchýlky od princípov, pokiaľ sú opodstatnené špecifickými okolnosťami a spoločnosť k nim poskytne primerané vysvetlenie. Pri tvorbe kódexu dominovala snaha vytvoriť komplexný pohľad na všetky najdôležitejšie zásady, ktorých dodržiavanie môže napomôcť k vytvoreniu vyváženého, transparentného a kvalitného podnikateľského prostredia.

Základný princíp kódexu „Zabezpečenie efektívneho rámca správy spoločností“, ale aj niektoré iné princípy nie sú určené pre spoločnosti, ktoré sa prihlásili k dodržiavaniu princípov kódexu. Tieto osobitné princípy sú určené pre tvorcov právneho, regulačného a inštitucionálneho rámca finančného trhu alebo iné zainteresované strany, preto nie je potrebné, aby sa spoločnosti vyjadrovali k ich uplatňovaniu vo Vyhlásení o dodržiavaní Kódexu správy spoločností na Slovensku.

Viaceré princípy sú už dnes súčasťou zákonov alebo sa ich súčasťou v blízkej budúcnosti stanú. Niektoré sú záväzné pre všetky akciové spoločnosti, niektoré pre spoločnosti obchodované na regulovanom trhu, niektoré pre banky, poisťovne a iné osobitné druhy obchodných spoločností. Pre úplnosť sú však v kódexe uvádzané všetky dôležité princípy, napriek tomu, že povinnosť dodržiavať niektoré z nich vyplýva pre povinné spoločnosti priamo zo zákona. Zákony sa v dobe krízy často menia, ale princípy dobrej správy spoločností by mali mať stabilnejšiu povahu, a tak by mal byť vnímaný aj Kódex správy spoločností na Slovensku.

Členovia Riadiaceho výboru:

Michal Kotlárík predseda Riadiaceho výboru	generálny riaditeľ sekcie medzinárodného práva, Ministerstvo spravodlivosti SR, člen CECGA
Martin Peter	riaditeľ odboru bankovníctva, Ministerstvo financií SR, člen CECGA
Andrej Naščák	odbor akcionárskych práv, Ministerstvo hospodárstva SR
Ivan Gránsky	predseda predstavenstva, Burza cenných papierov v Bratislave, člen Správnej rady CECGA
Peter Kubrický	generálny riaditeľ, Burza cenných papierov v Bratislave
Svetlana Kucmenová	zástupkyňa generálneho riaditeľa, Burza cenných papierov v Bratislave
Adriana Ferčáková	právnik, Burza cenných papierov v Bratislave
Štefan Slávik	vedúci katedry manažmentu, Ekonomická univerzita v Bratislave, člen CECGA
Dušan Steinhauser	doktorand, Ekonomická univerzita v Bratislave, člen CECGA
Barbora Lazárová	podpredsedníčka Správnej rady a výkonná riaditeľka, CECGA
Radomír Mako	Managing Partner, KINGFISHER Executive Search, podpredseda Správnej rady CECGA

ZÁKLADNÝ PRINCÍP**ZABEZPEČENIE EFEKTÍVNEHO RÁMCA SPRÁVY SPOLOČNOSTÍ**

Základný rámec správy spoločností by mal presadzovať transparentný a spravodlivý trh a efektívnu alokáciu zdrojov. Mal by byť v súlade so zákonmi a podporovať ich presadzovanie a účinný dohľad.

- i.** Legislatívne prvky rámca správy spoločností by mali byť doplnené prvkami tzv. „mäkkej“ regulácie, ktoré sú založené na princípe „dodržuj alebo vysvetli“. Takouto mäkkou reguláciou je aj Kódex správy spoločností na Slovensku, ktorý dopĺňa Vyhlásenie o dodržiavaní Kódexu správy spoločností na Slovensku.

Efektívna správa spoločností si vyžaduje funkčný právny, regulačný a inštitucionálny rámec, na ktorý sa môžu účastníci trhu spoliehať pri vytváraní svojich súkromných zmluvných vzťahov. Tento základný rámec správy spoločností zahŕňa legislatívne a regulačné prvky, samoregulačné opatrenia, dobrovoľné záväzky a obchodné praktiky, ktoré vyplývajú zo špecifických podmienok krajiny, jej histórie a tradícií. To čo dobre funguje v jednej spoločnosti, pre jedného investora alebo konkrétnu zainteresovanú stranu, nemusí byť všeobecne aplikovateľné na spoločnosti, investorov a zainteresované strany, ktoré fungujú v iných podmienkach. So získavaním nových skúseností a zmenou podnikateľského prostredia by sa mali revidovať i jednotlivé ustanovenia základného rámca správy spoločností.

- ii.** Verejnoprávne inštitúcie a zainteresované strany by mali monitorovať základný rámec správy spoločností.

Je dôležité monitorovať základný rámec správy spoločností, vrátane regulačných a burzových požiadaviek a obchodných praktík, s cieľom zachovať a posilniť jeho prínos k integrite trhu a ekonomickej výkonnosti. V rámci tohto monitoringu je dôležité brať do úvahy interakcie a vzájomnú komplementaritu medzi jednotlivými prvkami rámca správy spoločností, ako aj jeho celkovú schopnosť presadzovať etické, zodpovedné a transparentné postupy v oblasti správy spoločností. Takúto analýzu je potrebné vnímať ako dôležitý nástroj v procese vytvárania efektívneho rámca správy spoločností. Pre tento účel je nevyhnutným prvkom účinná a neustála komunikácia s verejnosťou, ktorá však musí byť doplnená iniciatívami zameranými na informovanie spoločností a zainteresovaných strán o prínosoch implementácie funkčných postupov v oblasti správy spoločností. Okrem toho by mal regulátor pri vytváraní rámca správy spoločností dôsledne zvažovať potrebu, ako aj možné prínosy efektívneho medzinárodného dialógu a spolupráce. Splnenie týchto podmienok zvyšuje pravdepodobnosť, že sa rámec správy spoločností vyhne nadmernej regulácii a bude podporovať rozvoj podnikania a obmedzovať riziko vzniku škodlivého konfliktu záujmov tak v súkromnom sektore ako aj vo verejnoprávnych inštitúciách.

- A.** Základný rámec správy spoločností by sa mal vytvárať s ohľadom na jeho vplyv na celkovú ekonomickú výkonnosť a integritu trhu, stimuly, ktoré vytvára pre účastníkov trhu a podporu transparentného a dobre fungujúceho trhu.

- i.** Základný rámec správy spoločností by mal byť flexibilný.

Obchodná spoločnosť, ako právna forma podnikania je silným zdrojom rastu. Regulačný a právny rámec, v rámci ktorého spoločnosti pôsobia, má preto kľúčový význam a vplyv na celkové ekonomické výsledky. Tvorcovia postupov v oblasti správy spoločností nesú zodpovednosť za vytvorenie dostatočne flexibilného rámca, ktorý naplní potreby spoločností pôsobiacich vo veľmi odlišných podmienkach, podporí ich hľadanie nových príležitostí pre vytvorenie

hodnôt a definovanie čo najefektívnejšieho využitia zdrojov. Kde je to vhodné, rámec správy spoločností by mal umožňovať proporcionalitu, hlavne pokiaľ ide o veľkosť kótovaných spoločností, ale aj vlastnícku a riadiacu štruktúru spoločností, geografickú prítomnosť, ako aj sektory činnosti a stupeň vývoja spoločností.

- ii.** Základný rámec správy spoločností má byť vytváraný prístupom orientovaným na konečný výsledok.

Tvorcovia pravidiel v oblasti správy spoločností by sa mali zamerať na konečné ekonomické výsledky; pri zvažovaní jednotlivých alternatív musia vykonať analýzu dopadov kľúčových premenných, ktoré majú vplyv na fungovanie trhu, ako napr. štruktúra stimulov, efektívnosť samoregulačných systémov a riešenie systémového konfliktu záujmov. Transparentný a dobre fungujúci trh vedie účastníkov trhu k disciplinovanosti a zodpovednému správaniu.

- B.** Právne a regulačné kritériá, ktoré ovplyvňujú správu spoločností by mali byť v zhode so zákonnými pravidlami a mali by byť transparentné a vynútiteľné.

- i.** Funkčný rámec správy spoločností by mal byť založený na diferenčnej analýze.

Ak sú potrebné nové právne predpisy, napr. na vyriešenie jednoznačných nedostatkov vo fungovaní trhu, mali by byť navrhované tak, aby sa dali implementovať a presadzovať efektívne a nestranne voči všetkým zainteresovaným stranám. Účinným spôsobom ako to zabezpečiť sú konzultácie vlády a iných regulačných orgánov so spoločnosťami, ich zástupnými organizáciami a inými zainteresovanými stranami. Je potrebné vytvoriť aj mechanizmy na ochranu práv jednotlivých strán. S cieľom predísť nadmernej regulácii, prijatiu nevynútiteľných zákonov, ako aj nechceným dôsledkom, ktoré by mohli brzdiť a deformovať podnikateľskú dynamiku, musia byť nové zákony a opatrenia navrhnuté s ohľadom na ich celkové náklady a prínosy.

- ii.** Revízia rámca správy spoločností by mala byť podložená analýzou dopadov.

Odhad očakávaných dopadov by mal zahrňovať identifikáciu potreby konkrétnych opatrení a cieľov regulácie, ako aj analýzu nákladov a prínosov, ktoré posúdia dopady regulácie na prosperitu so zreteľom na ekonomické, sociálne a environmentálne vplyvy. Rovnako aj identifikáciu strán, pre ktoré budú prijaté opatrenia prínosom a strán, ktoré budú znášať náklady. Analýza odhadu dopadov by mala byť podložená primeraným a transparentným procesom konzultácií so zainteresovanými stranami.

- iii.** Prax v oblasti správy spoločností by mala mať oporu v efektívnom presadzovaní.

Verejné orgány by mali mať účinné právomoci pokiaľ ide o presadzovanie a ukladanie sankcií, ktoré budú odrádzať od nečestného jednania a zabezpečiť funkčné postupy v oblasti správy spoločností. Okrem toho je možné zabezpečovať presadzovanie aj aktivitami súkromného sektora, pričom efektívna rovnováha medzi verejnými a súkromnými prostriedkami presadzovania závisí na konkrétnych črtách národnej legislatívy.

- iv.** Malo by sa jasne rozlišovať medzi kódexom správy spoločností podporovanom regulátormi ako referenčným kódexom, na ktorý sa vzťahuje princíp „dodržiuj alebo vysvetli“ a inými, dobrovoľnými kódexami správy spoločností.

Ciele správy spoločností sú formulované aj v dobrovoľných kódexoch a štandardoch, ktoré nemajú štatút zákona alebo predpisov. Aj keď kódexy majú významnú úlohu pri zlepšovaní vzťahov v rámci správy spoločností, môžu vyvolať neistotu u akcionárov a iných zainteresovaných strán pokiaľ ide o ich status a potrebu implementácie. Ak sú kódexy a princípy používané ako národné normy alebo ako doplňujúce právne a regulačné predpisy kvôli zabezpečeniu dôveryhodnosti trhu je potrebné jasne určiť ich status pokiaľ ide o rozsah pôsobnosti, implementáciu, dodržiavanie a sankcie.

- C.** Rozdelenie kompetencií medzi jednotlivými inštitúciami by malo byť jasne formulované a navrhnuté tak, aby slúžilo verejnemu záujmu.

- i.** Je potrebné jasne definovať kompetencie pre dohľad, implementáciu a presadzovanie medzi jednotlivými inštitúciami.

Požiadavky a najlepšia prax v oblasti správy spoločností sú obvykle ovplyvňované celou škálou právnych oblastí, ako sú právo obchodných spoločností, regulácia trhu s cennými papiermi, účtovné a audítorské štandardy, insolvenčné právo, zmluvné právo, daňové právo a pracovné právo. Prax v správe jednotlivých spoločností je okrem toho často ovplyvňovaná zákonmi v oblasti ľudských práv a environmentálnymi normami. Za týchto okolností je riziko, že rozmanitosť legislatívnych vplyvov môže spôsobiť neúmyselné prekryvanie až konflikty, ktoré môžu zmariť možnosť sledovať kľúčové ciele správy spoločností. Je dôležité, aby si tvorcovia pravidiel správy spoločností boli vedomí tohto rizika a prijali opatrenia na jeho obmedzenie. Efektívna vynútiteľnosť si vyžaduje, aby rozdelenie kompetencií za dohľad, implementáciu a presadzovanie medzi rôzne inštitúcie bolo jasne definované, a aby kompetencie príslušných inštitúcií boli rešpektované a účinne využívané. Je potrebné vyhnúť sa potenciálne protichodným úlohám. Taktiež je potrebné odsledovať, aby nevzniklo regulačné vákuum (nejednoznačnosti v identifikovaní zodpovednej inštitúcie), resp. aby sa zbytočne nezvyšovali náklady spoločností spojené s dodržiavaním rozličných prekryvajúcich sa požiadaviek.

- ii.** Delegovanie právomocí na neštátne inštitúcie je potrebné explicitne zdôvodniť.

Ak sú regulačné právomoci alebo dohľad delegované na neštátne inštitúcie, je treba explicitne zhodnotiť prečo a za akých podmienok je takéto delegovanie potrebné. Verejný orgán by mal taktiež zabezpečiť, že delegovaná právomoc je aplikovaná spravodlivo, konzistentne a v súlade so zákonom. Je takisto potrebné, aby riadiaca štruktúra inštitúcie, na ktorú boli právomoci delegované, bola transparentná a sledovala verejný záujem.

- D.** Regulácia trhu s cennými papiermi by mala podporovať efektívnu správu spoločností.

- i.** Rámec správy spoločností by mal akceptovať referenčnú úlohu kapitálového trhu, ktorý sa na Slovensku realizuje na pôde Burzy, ktorá stanovuje pravidlá pre obchodovanie cenných papierov akciových spoločností.

Kapitálový trh môže hrať významnú úlohu pri zlepšovaní správy spoločností vytvorením a presadzovaním požiadaviek, ktoré budú vyžadovať vykonávanie účinnej správy spoločností. Okrem toho kapitálové trhy poskytujú nástroje prostredníctvom ktorých môžu investori prejavíť svoj záujem, resp. nezáujem o správu spoločnosti konkrétneho emitenta tým, že im umožňujú podľa potreby kúpiť alebo predáť cenné papiere tohto emitenta. Dôležitým prvkom rámca správy spoločností je preto kvalita pravidiel kapitálového trhu, ktoré stanovujú kritériá pre obchodovanie cenných papierov emitentov.

- ii.** Kapitálový trh by mal byť verejnými inštitúciami efektívne monitorovaný.

Čo bolo kedysi tradične nazývané „burza cenných papierov“, dnes existuje v rozličných formách a podobách. Väčšina veľkých búrz cenných papierov sú dnes akciové spoločnosti, verejne obchodované, zamerané na maximalizáciu zisku a fungujúce v konkurencii s ďalšími podobne zameranými burzami. Bez ohľadu na konkrétnu štruktúru trhu s cennými papiermi, by mali politici a regulátori vyhodnotiť postavenie burzy z hľadiska nastavenia štandardov, dohľadu a presadzovania pravidiel správy spoločností, berúc do úvahy v akej miere podnikateľský model burzy ovplyvňuje stimuly a schopnosť vykonávať jej funkcie.

E. Dohliadajúce, regulačné a vynučovacie inštitúcie by mali mať právomoci, integritu a zdroje na to, aby si mohli svoje povinnosti plniť odborným a objektívnym spôsobom. Okrem toho by ich rozhodnutia mali byť včasné, transparentné a dokonale vysvetlené.

i. Dohľad, regulácia a presadzovanie by mali byť nezávislé a zodpovedné.

Kompetencie v oblasti dohľadu, regulácie a presadzovania by mali byť zverené inštitúciám, ktoré sú vo svojej činnosti nezávislé a zodpovedné pri výkone svojich funkcií a právomocí, majú dostatočné právomoci, náležité zdroje a kapacity na výkon svojich funkcií a právomocí vrátane tých, ktoré sa vzťahujú na správu spoločností.

ii. Inštitúcie pre dohľad, reguláciu a presadzovanie by mali posilňovať svoje kapacity.

S nárastom počtu obchodných spoločností a/alebo s nárastom množstva informácií, ktoré sú podniky povinné poskytnúť verejným inštitúciám, môže takto dôjsť k preťaženiu verejných inštitúcií v dôsledku nedostatočnej disponibilít zdrojov vo forme kvalifikovanej pracovnej sily. V týchto inštitúciách vzniká dopyt po kvalifikovaných zamestnancoch s investigatívnymi schopnosťami, ktorí by mali byť schopní vykonávať efektívny dohľad a boli by primerane odmeňovaní. Schopnosť prilákať takýchto zamestnancov v konkurenčnom prostredí zvýši kvalitu a nezávislosť dohľadu a vynútiteľnosť jeho rozhodnutí.

F. Je potrebné zlepšovať cezhraničnú spoluprácu, vrátane bilaterálnych a multilaterálnych dohôd o výmene informácií.

i. Relevantné inštitúcie v rámci správy spoločností by sa mali venovať aj medzinárodnej spolupráci.

Vysoká miera zahraničných vlastníkov a cezhraničného obchodovania si vyžaduje intenzívnu medzinárodnú spoluprácu medzi regulátormi, vrátane bilaterálnych a multilaterálnych dohôd o výmene informácií. Medzinárodná spolupráca sa stáva pre správu spoločností stále dôležitejšou, najmä ak sú spoločnosti aktívne vo viacerých krajinách prostredníctvom dcérskych spoločností, alebo ak sú obchodované na viacerých burzách v rôznych krajinách.

I. PRÁVA AKCIONÁROV, SPRAVODLIVÉ ZAOBCHÁDZANIE S AKCIONÁRMÍ A KLÚČOVÉ FUNKCIE VLASTNÍCTVA

Rámec správy spoločností by mal ochraňovať a uľahčovať výkon akcionárskych práv a zabezpečovať spravodlivé zaobchádzanie so všetkými akcionármi, vrátane minoritných a zahraničných akcionárov. Všetci akcionári by mali mať možnosť získať účinné odškodnenie v prípade porušenia ich práv.

A. Základné práva akcionárov by mali zahŕňať právo na bezpečný systém registrácie vlastníctva, právo na prevod akcií, právo dostávať pravidelné, včasné, relevantné a podstatné informácie o spoločnosti, právo zúčastňovať sa a hlasovať na valných zhromaždeniach, právo voliť a odvolávať členov orgánov spoločnosti a právo podieľať sa na zisku spoločnosti.

B. Akcionári by mali byť dostatočne informovaní o rozhodnutiach a mali by mať právo schvaľovať alebo participovať na rozhodnutiach týkajúcich sa základných zmien v spoločnosti, ako sú úpravy stanov spoločnosti alebo obdobných základných dokumentov spoločnosti, schválenie dodatočných emisií akcií a mimoriadnych transakcií vrátane prevodu všetkých alebo významnej časti aktív, ktoré fakticky znamenajú predaj spoločnosti.

C. Akcionári by mali mať možnosť efektívne sa zúčastňovať valných zhromaždení, hlasovať na nich a mali by byť informovaní o pravidlách vrátane hlasovacích postupov, ktorými sa riadi valné zhromaždenie:

1. **Akcionári by mali byť vybavení dostatočnými a včasnými informáciami o dátume, mieste konania a programe valného zhromaždenia, ako aj úplnými a včasnými informáciami o záležitostiach, o ktorých sa má na valnom zhromaždení rozhodovať.**

2. **Právo zúčastňovať sa na valných zhromaždeniach je základným právom akcionára. Procesné postupy na valných zhromaždeniach by mali umožňovať spravodlivé zaobchádzanie so všetkými akcionármi. Postupy spoločnosti súvisiace s uplatňovaním hlasovacích práv by nemali byť prehnane zložité alebo finančne nákladné.**

i. Manažment spoločnosti a investori s majoritným podielom by sa mali usilovať o vytvorenie lepších kanálov pre komunikáciu a rozhodovanie medzi nimi a minoritnými alebo zahraničnými investormi/akcionármi.

ii. Manažment spoločnosti by mal odstrániť umelé prekážky pre účasť na valných zhromaždeniach. Takýmito prekážkami sú poplatky za hlasovanie, zákaz hlasovania prostredníctvom zástupcu, požiadavka osobnej účasti akcionára na valnom zhromaždení za účelom hlasovania, usporiadanie valného zhromaždenia vo vzdialenej lokalite alebo možnosť hlasovať výlučne zdvihnutím ruky.

iii. Rámec správy spoločností by mal umožniť použitie elektronického hlasovania v neprítomnosti vrátane elektronickej distribúcie dokumentov proxy poradcov a spoľahlivých systémov pre potvrdenie hlasovania.

3. **Za účelom podpory účasti akcionárov na valných zhromaždeniach by akcionári mali mať, za primerane obmedzujúcich podmienok, možnosť:**

i. Klásť otázky orgánom spoločnosti a externému auditu, predkladať otázky ešte pred konaním valného zhromaždenia a dostať na ne odpovede.

- ii. Navrhovať ďalšie body programu valných zhromaždení a predkladať návrhy uznesení prostredníctvom jednoduchého a jednoznačne definovaného postupu.
- 4. **Volit' členov orgánov spoločnosti a rozhodovať o ich odmenách je základným právom akcionára. Je potrebné podporovať efektívnu účasť akcionárov na rozhodnutiach o nominácii, volbe a odmenách členov orgánov spoločnosti.**
- i. Akcionári by mali mať možnosť participovať na nominácii členov orgánov spoločnosti a hlasovať o jednotlivých nominantoch alebo o zoznamoch nominantov.
- ii. Akcionári by mali mať prístup k dokumentom spoločnosti týkajúcim sa hlasovania na valnom zhromaždení, ktoré sú im sprístupnené s výnimkou obmedzení na zabránenie zneužitiu.
- iii. Akcionári by mali mať možnosť informovať o svojich názoroch, a to aj prostredníctvom hlasovania na valných zhromaždeniach, ohľadom odmien pre členov orgánov spoločnosti a vyššieho manažmentu.
- iv. Systém odmeňovania členov orgánov spoločnosti a zamestnancov formou akcií by mali schvaľovať akcionári.
- v. Odmeny pre členov orgánov spoločnosti a vyšší manažment by mali byť zverejnené, najmä pokiaľ ide o systém odmeňovania; takisto aj celková hodnota kompenzácií vyplatených podľa tohto systému s vysvetlením spojitosti medzi odmeňovaním a výkonnosťou spoločnosti.
- vi. Nefinančné systémy odmeňovania (akcie a pod.) by mali schvaľovať akcionári, a to buď pre konkrétnych jednotlivcov alebo fungovanie celého systému.
- vii. Súhlas akcionárov by sa mal vyžadovať pre akékoľvek podstatné zmeny v existujúcich systémoch odmeňovania.

Najlepším postupom pre orgány spoločnosti je vytvoriť tzv. Výbor pre nominácie, aby sa zabezpečilo riadne dodržiavanie zavedených nominačných postupov a zároveň sa podporil a koordinoval proces vytvorenia vyvážených a kvalifikovaných orgánov. Považuje sa za dobrú prax, ak kľúčovú úlohu v takomto výbore majú nezávislí členovia orgánov spoločnosti. Pre skvalitnenie výberového konania sa odporúča včasné a úplné zverejnenie pracovných skúseností a vzdelania kandidátov do orgánov spoločnosti a nominačného procesu, čo umožní kvalifikované posúdenie schopností a vhodnosti každého kandidáta. Takisto sa považuje za vhodné zverejniť informácie o iných funkciách v orgánoch spoločnosti, ktoré nominanti zastávajú, ako aj informácie o pozíciách, na ktoré boli nominovaní.

- 5. **Akcionári by mali mať možnosť hlasovať osobne alebo v neprítomnosti; hlasy z osobného hlasovania aj z hlasovania v neprítomnosti by mali mať rovnakú váhu.**
- i. Rámec správy spoločností by mal zabezpečiť, že hlasovanie na základe splnomocnenia sa vykonáva výhradne v súlade s usmernením držiteľa splnomocnenia.
- ii. Je dôležité zverejniť akým spôsobom sa vykonávajú hlasovacie práva vzťahujúce sa na splnomocnenie, vrátane hlasovacích práv vzťahujúcich sa na tzv. všeobecné splnomocnenie.
- iii. Ak bolo splnomocnenie udelené orgánom spoločnosti alebo manažmentu penzijných fondov, mali by sa zverejniť smernice pre hlasovanie.

S cieľom podporiť účasť akcionárov by spoločnosti mali presadzovať používanie informačných technológií pri hlasovaní, vrátane zabezpečeného elektronického hlasovania vo všetkých

verejne obchodovaných spoločnostiach. V rámci dobrej praxe by sa nemalo umožniť hlasovanie držiteľom akcií, ktoré sú vo vlastníctve dcérskych spoločností. Tieto akcie sa ani nemajú započítavať pre účely kvóra.

6. **Prekážky pre cezhraničné hlasovanie by mali byť odstránené.**

- i. Právny a regulačný rámec by mal vysvetliť, kto je oprávnený kontrolovať hlasovacie práva pri cezhraničných hlasovaniach a v prípade potreby aj zjednodušiť reťazec držby akcií.
- ii. Okrem toho by oznamovacie lehoty mali byť stanovené tak, aby zabezpečili, že zahraniční investori majú rovnaké možnosti na výkon svojich vlastníckych funkcií ako domáci investori.
- iii. Pre ďalšie uľahčenie hlasovania zahraničným investorom by mali zákony, pravidlá a firemné postupy umožniť účasť na hlasovaní elektronickou formou a nediskriminačným spôsobom.

D. Akcionári, vrátane inštitucionálnych investorov, by mali mať možnosť viesť vzájomné konzultácie o otázkach týkajúcich sa ich základných akcionárskych práv, tak ako sú definované v Kódexe, s výnimkou obmedzení na zabránenie zneužitiu.

- i. Mala by sa umožniť a presadzovať kooperácia a koordinácia aktivít inštitucionálnych investorov/akcionárov pri nominovaní a volbe členov orgánov spoločnosti, pri predkladaní návrhov do programu a pri vedení diskusie priamo so spoločnosťou za účelom zlepšenia správy danej spoločnosti.
- ii. Všeobecne povedané, akcionárom treba umožniť vzájomnú komunikáciu bez toho, aby museli dodržiavať formálne postupy pre získanie splnomocnenia.
- iii. Výnimky z týchto práv by mali zabrániť zneužitiu, ktorého následkom by bolo obchádzanie zákona o hospodárskej súťaži, manipulácia s trhom a získanie kontroly nad spoločnosťou bez dodržania nariadení ohľadom prevzatia spoločností a zverejňovania informácií.

Pre vyjasnenie vzťahov medzi akcionármi môžu regulátori vydať smernicu ohľadom foriem koordinácie a dohôd, ktoré predstavujú, resp. nepredstavujú takéto „konanie v zhode“ v kontexte pravidiel pre prevzatie spoločnosti a iných pravidiel.

F. So všetkými akcionármi a vlastníckymi cennými papiermi rovnakého druhu je potrebné zaobchádzať rovnako. Mali by byť zverejnené kapitálové štruktúry a opatrenia, ktoré umožňujú niektorým akcionárom nadobudnúť určitý stupeň vplyvu alebo kontroly neúmernej vlastníctvu ich akcií.

- 1. **Rozhodnutia o optimálnej kapitálovej štruktúre firmy je najlepšie ponechať v kompetencii riadiacich orgánov spoločnosti a podriaďiť schváleniu akcionármi.**
- i. So všetkými akciami rovnakého druhu by mali byť spojené rovnaké práva.
- ii. Všetci investori by mali mať možnosť dostať informácie o právach spojených so všetkými druhmi akcií pred ich nákupom.
- iii. Akékoľvek zmeny v ekonomických alebo hlasovacích právach by mali podliehať schváleniu tou kvalifikovanou väčšinou hlasov, ktorá je spojená s typom akcií, ktoré sú negatívne dotknuté danou zmenou.
- 2. **Mali by sa zverejniť kapitálové štruktúry a dohody o prevzatí, hlavne v prípadoch, ktoré umožňujú akcionárovi vykonávať stupeň kontroly nad spoločnosťou, ktorý je neúmernej jeho vlastníctvu akcií v spoločnosti.**

F. Transakcie spriaznených osôb by mali podliehať schváleniu a mali by byť vykonávané tak, aby sa zabezpečil primeraný manažment konfliktu záujmov, ako aj ochrana záujmov spoločnosti a jej akcionárov.

1. Mali by sa vyriešiť konflikty záujmov v rámci transakcií spriaznených osôb.

- i.** Mal by sa vytvoriť efektívny systém na jednoznačné určenie transakcií spriaznených osôb. Vráťane obsiahlych a zároveň precíznych definícií toho čo sa rozumie pod pojmom spriaznená osoba, ako aj pravidiel na ignorovanie niektorých z týchto transakcií v prípade, že nie sú definované ako podstatné, nakoľko nepresahujú očakávanú úroveň. Tieto môžu byť považované za opakujúce sa transakcie a uskutočňujúce sa za overiteľných trhových podmienok alebo za transakcie s dcérskymi spoločnosťami, kde nie je prítomný žiadny konkrétny záujem alebo spriaznená osoba.
- ii.** Po identifikovaní transakcií spriaznených osôb by sa mali stanoviť postupy na ich schválenie spôsobom, ktorý bude minimalizovať ich negatívny dosah. Veľmi dôležité je schválenie týchto postupov orgánmi spoločnosti, kde sú väčšinovo zastúpení nezávislí členovia orgánov spoločnosti. Ak tomu tak nie je, je potrebné, aby orgán spoločnosti odôvodnil potrebu transakcie pre spoločnosť. Akcionári môžu dostať slovo aj pri schvaľovaní niektorých transakcií, pričom zainteresovaní akcionári sú z tohto vylúčení.

2. Členovia orgánov spoločnosti a vyšší manažment by mali sprístupniť orgánom spoločnosti informácie o tom, či priamo alebo nepriamo alebo v zastúpení tretích strán, majú podstatný záujem na ktorejkoľvek transakcii alebo záležitosti, ktorá sa priamo dotýka spoločnosti.

- i.** Členovia orgánov spoločnosti, vyšší manažment a niekedy aj akcionári s kontrolným vplyvom by mali informovať orgány spoločnosti o svojich obchodných, rodinných alebo iných mimoriadnych vzťahoch mimo spoločnosti, ktoré by mohli mať vplyv na ich rozhodovanie ohľadom konkrétnej transakcie alebo záležitosti ovplyvňujúcej spoločnosť. Takéto vzťahy zahŕňujú aj situácie, keď manažment alebo členovia orgánov spoločnosti majú vzťah so spoločnosťou prostredníctvom ich blízkeho vzťahu s akcionárom, ktorý je v pozícii ovládajúcej spoločnosti.

V prípade že bol priznaný významný záujem, je dobrou praxou, aby sa takáto osoba nezúčastňovala na žiadnom rozhodovaní, ktoré sa týka danej transakcie alebo záležitosti. Rozhodnutie orgánu spoločnosti by nemalo byť ovplyvnené takýmto významným záujmom a/alebo by orgán spoločnosti mal zdôvodniť význam transakcie pre spoločnosť, predovšetkým uvedením podmienok transakcie.

G. Minoritní akcionári by mali byť chránení pred priamym alebo nepriamym nekalým konaním akcionárov s kontrolným vplyvom alebo nekalým konaním v ich záujme a mali by mať k dispozícii účinné prostriedky nápravy. Poškodzujúce obchodovanie na vlastný účet by malo byť zakázané.

- i.** Mala by byť jasne stanovená povinnosť lojality členov orgánov spoločnosti voči spoločnosti a všetkým akcionárom.
- ii.** V skupine spoločností, v prípade transakcie v prospech inej spoločnosti v rámci skupiny by mala byť takáto transakcia kompenzovaná obdržaním zodpovedajúceho benefitu.
- iii.** Ak sa akcionári s kontrolným vplyvom rozhodnú ukončiť verejné obchodovanie spoločnosti, mali by vykúpiť podiely ostatných akcionárov za cenu akcie stanovenú procesom nezávislého ocenenia.

H. Trhové prostredie má umožňovať efektívne a transparentné možnosti získania kontroly nad spoločnosťou.

1. Pravidlá a postupy, ktoré riadia prevzatie spoločnosti na kapitálovom trhu a mimoriadne transakcie, ako sú fúzie a predaje podstatných častí aktív spoločnosti, by mali byť jasne formulované a zverejnené, aby investori rozumeli svojim právam a možnostiam obrany. Transakcie by sa mali uskutočňovať za transparentné ceny a za spravodlivých podmienok, ktoré chránia práva všetkých akcionárov podľa ich kategórie.

2. Nástroje na ochranu proti prevzatiu by sa nemali používať na ochranu manažmentu a správnych orgánov spoločnosti pred zodpovednosťou.

- i.** Pri zavádzaní nástrojov na ochranu proti prevzatiu a pri riešení návrhov na prevzatie musí mať najvyššiu prioritu fiduciárna povinnosť orgánov spoločnosti voči akcionárom a voči spoločnosti.

II. INŠTITUCIONÁLNI INVESTORI, KAPITÁLOVÉ TRHY A INÍ SPROSTREDKOVATELIA

Rámec správy spoločností by mal poskytovať funkčné stimuly v rámci celého investičného reťazca a zabezpečiť, aby kapitálové trhy fungovali spôsobom, ktorý prispieva ku kvalitnej správe spoločností.

A. Inštitucionálni investori, ktorí konajú ako správcovia zverených prostriedkov by mali zverejňovať svoju politiku v oblasti správy spoločnosti, ako aj stratégie a postupy hlasovania vo vzťahu k svojim investíciám.

- i.** Inštitucionálni investori by mali na požiadanie zverejniť hlasovacie postupy a stratégie. Toto by malo zahŕňať:
 - explicitné stratégie pokiaľ ide o okolnosti, za ktorých bude inštitúcia intervenovať v spoločnosti, ako aj postup takejto intervencie,
 - metodiku pre posudzovanie efektívnosti týchto stratégií,
 - v prípade, že deklarovaným postupom inštitúcie je hlasovanie, zverejniť samotné záznamy z hlasovania.
- ii.** Inštitucionálni investori by mali sprístupniť svoje postupy a stratégie z oblasti správy spoločností iným investorom a ich implementáciu do praxe zabezpečiť dostatočnými ľudskými a finančnými zdrojmi.

Zverejnenie môže byť formou priameho informovania s ohľadom na cenné papiere každého klienta alebo verejného sprístupnenia informácií trhu v prípade investičných poradcov pre registrované investičné spoločnosti. Odporúča sa neustály dialóg inštitucionálnych investorov s ostatnými investormi na báze zabezpečenia rovnocennosti a s cieľom zabrániť konfliktu záujmov a informačným nerovnováham.

B. Hlasovanie by sa malo konať v súlade s usmerneniami skutočného vlastníka akcií.

- i.** Zástupcovia by nemali odovzdať hlasy, pokiaľ nedostali konkrétne pokyny pre tento krok.
- ii.** Právo akcionárov na priame hlasovanie alebo hlasovanie prostredníctvom zástupcov by nemalo byť obmedzené.
- iii.** Informácie o pripravovaných hlasovaniach akcionárov by mali byť poskytované včas, tak aby sa akcionár mohol rozhodnúť ohľadom priameho alebo nepriameho hlasovania vo všetkých, resp. v konkrétnych prípadoch na základe svojho uváženia. Spoločnosť ani zástupcovia by nemali stanoviť žiadne obmedzenia v tomto ohľade.

Tento princíp sa nevzťahuje na výkon hlasovacích práv správcami fondov alebo inými osobami konajúcimi v rámci špeciálneho právneho mandátu (ako sú napr. správcovia konkurznej podstaty alebo správcovia pozostalosti).

C. Inštitucionálni investori, ktorí konajú ako správcovia zverených prostriedkov, by mali zverejniť spôsob, ktorým riešia významné konflikty záujmov, ktoré by mohli mať vplyv na výkon kľúčových vlastníckych práv súvisiacich s ich investíciami.

- i.** Zverejnenie informácií o riadení konfliktu záujmov by malo zahŕňať okrem iného aj informácie o postupoch pri:

- identifikácii a monitoringu potenciálnych konfliktov záujmov vrátane postupov pre verejné a/alebo súkromné zverejnenie akýchkoľvek potenciálnych konfliktov záujmov pre relevantné zainteresované strany a
- minimalizácii potenciálne negatívnych dopadov akéhokoľvek potenciálneho konfliktu záujmov, vrátane postupov pre reálne zmiernenie takto identifikovaného konfliktu.

ii. Veľmi sa doporučujú postupy, ako napr. oddelenie prémie pre manažment fondu od tých, ktoré sa týkajú akvizície novej spoločnosti v rámci organizácie, ako aj transparentné poplatkové schémy pre riadenie aktív a iné sprostredkovateľské služby.

D. Rámec správy spoločností by mal vyžadovať od poskytovateľov služieb, ako sú napr. proxy poradcovia, analytici, makléri, ratingové agentúry a iní, ktorí poskytujú analýzy alebo poradenstvo s možnosťou ovplyvnenia rozhodnutí investorov/akcionárov, aby prijali, aplikovali a zverejnili postupy pre minimalizáciu konfliktu záujmov, ktorý by mohol znehodnotiť integritu ich analýz alebo poradenstva.

i. Okrem toho by poskytovatelia proxy poradenstva, ak je to možné, mali zverejniť pre investorov/akcionárov proces a metodiku, o ktorú sa opierajú ich odporúčania, ako aj kritériá pre svoje postupy hlasovania relevantné pre ich klientov.

E. Obchodovanie na základe dôverných informácií a manipulácia s trhom by mali byť zakázané a malo by sa presadzovať dodržiavanie príslušných pravidiel.

F. Pre spoločnosti verejne obchodované v inej krajine ako je krajina ich zápisu do obchodného registra by malo byť jednoznačne uvedené rozhodné právo, ktorým sa riadia. V prípade verejného obchodovania vo viacerých štátoch by mali byť kritériá a postup pre overenie požiadaviek pre verejné obchodovanie v mieste primárneho kótovania transparentné a zdokumentované.

i. V prípade viacerých jurisdikcií, resp. neistoty ohľadom primárnej jurisdikcie, by mali spoločnosti jednoznačne uviesť jurisdikciu, ktorej pravidlá sú v danom prípade aplikované. Burza by mala zrozumiteľným spôsobom zverejniť pravidlá a postupy vzťahujúce sa na obchodovanie vo viacerých štátoch, ako aj príslušné výnimky z pravidiel pre správu spoločností v danej krajine.

G. Trhy s cennými papiermi by mali zabezpečovať spravodlivý a efektívny proces určovania ceny ako prostriedok na podporu efektívnej správy spoločností.

i. Akcionári by mali mať možnosť monitorovať a vyhodnocovať svoje investície do podnikov porovnávaním informácií z trhu s informáciami od spoločnosti o jej vyhlídkach a výkonnosti, vrátane spravodlivého a efektívneho procesu určovania ceny.

III. ÚLOHA ZAJINTERESOVANÝCH STRÁN PRI SPRÁVE SPOLOČNOSTÍ

Rámec správy spoločností by mal uznávať práva zainteresovaných strán stanovené zákonom alebo prostredníctvom vzájomných dohôd a podporovať aktívnu spoluprácu medzi spoločnosťou a zainteresovanými stranami pri vytváraní duševných a materiálnych hodnôt, pracovných miest a udržateľnosti finančne zdravých spoločností.

i. Spoločnosti by mali akceptovať, že aktivity zainteresovaných strán predstavujú hodnotný zdroj pre budovanie konkurencieschopných a ziskových spoločností.

Konkurencieschopnosť a konečný úspech spoločnosti sú výsledkom tímovej práce, ktorá zahŕňa činnosť celého spektra rozličných skupín vrátane investorov, zamestnancov, veriteľov, klientov, dodávateľov a iných zainteresovaných strán. Preto je v dlhodobom záujme spoločností, aby podporovali spoluprácu vytvárajúcu duševné a materiálne hodnoty medzi jednotlivými zainteresovanými stranami. Rámec správy spoločností by mal uznať záujmy takýchto zainteresovaných strán a ich podiel na dlhodobom úspechu danej spoločnosti.

A. Je potrebné rešpektovať práva zainteresovaných strán stanovené zákonmi alebo prostredníctvom vzájomných dohôd.

Mnohé práva zainteresovaných strán sú stanovené zákonmi (napr. pracovné právo, konkurzné právo, obchodné právo, environmentálne právo a insolvenčné právo). Starosť o reputáciu firmy a jej výkonnosť si však často vyžaduje akceptovanie širších záujmov (napr. orgány miestnej samosprávy, susediace objekty, životné prostredie). Okrem svojich zákonných povinností by mohli spoločnosti prijať aj ďalšie záväzky voči zainteresovaným stranám prostredníctvom vzájomných dohôd. Považuje sa za dobrú prax, ak sa spoločnosť zaviazá dodržiavať niektoré medzinárodné princípy, ako napr. Smernice OSN pre obchod a ľudské práva alebo Smernice OECD pre nadnárodné spoločnosti.

B. Právny rámec a postupy by mali byť transparentné a nemali by obmedzovať možnosť zainteresovaných strán komunikovať a dožadovať sa nápravy v prípade porušenia ich práv.

C. Mali by byť vytvorené mechanizmy podporujúce účasť zamestnancov v orgánoch spoločnosti.

i. Mechanizmy pre podporu účasti zamestnancov by mali zahŕňať zastúpenie zamestnancov v orgánoch spoločnosti. Spoločnosti by mali konať v súlade s medzinárodnými dohodami a národnou legislatívou, ktoré uznávajú práva zamestnancov na informácie, konzultácie a vyjednávanie.

ii. Ak je dôchodkové poistenie súčasťou vzťahov medzi spoločnosťou a jej bývalými a súčasnými zamestnancami, a ak takéto záväzky zahŕňujú vytvorenie nezávislého fondu, jeho správcovia by mali byť nezávislí na manažmente spoločnosti a spravovať fond na úžitok všetkých dotknutých strán.

D. Ak sa zainteresované strany podieľajú na procese správy spoločností, mali by mať zabezpečený včasný a pravidelný prístup k relevantným, dostatočným a spoľahlivým informáciám.

E. Princíp "dodržiuj alebo vysvetli" by mal byť riadne aplikovaný a odchýlky od Kódexu by mali byť primerane vysvetlené a zverejnené.

- i. Odchýlky od príslušných ustanovení Kódexu a dôvody na takéto odchýlky by mali byť primerane zverejnené formou Vyhlásenia vo výročnej správe.
- ii. Spoločnosti by mali vo Vyhlásení jednoznačne uviesť, od ktorých odporúčaní Kódexu sa odchýlili a pri každom prípade uviesť vysvetlenie o:
 - spôsobe akým sa spoločnosť odchýlila od Kódexu,
 - dôvodoch na odchýlku,
 - spôsobe akým prišlo k rozhodnutiu o odchýlke od odporúčaní Kódexu,
 - časovom rámci odchýlky a
 - opatreniach prijatých na zabezpečenie toho, aby konanie spoločnosti bolo konzistentné s cieľmi odporúčania.

F. Zainteresované strany, vrátane jednotlivých zamestnancov a ich zástupných orgánov, by mali mať možnosť slobodne oznamovať orgánom spoločnosti a kompetentným verejným orgánom svoje obavy z nezákonných alebo neetických postupov v spoločnosti a ich práva by takýmto konaním nemali byť dotknuté.

- i. Spoločnosti by mali riešiť neetické a ilegálne praktiky svojich funkcionárov, ktoré môžu nielen porušiť práva zainteresovaných strán, ale aj poškodiť spoločnosť a jej akcionárov negatívnym vplyvom na reputáciu spoločnosti a zvýšeným rizikom budúcich finančných záväzkov.
- ii. Orgány spoločnosti by pri svojom konaní mali mať oporu v zákonoch a vnútorných predpisoch, aby ochraňovali týchto zamestnancov, ako aj ich zástupné orgány a poskytli im dôverný priamy prístup k nezávislej osobe v orgánoch spoločnosti, ktorou často býva člen Výboru pre audit alebo člen Výboru pre etiku. Spoločnosť by sa mala zdržať diskriminačného alebo disciplinárneho konania voči takýmto zamestnancom alebo ich zástupným orgánom.

Považuje sa za dobrú prax, ak spoločnosť v rámci riadenia rizika zabezpečí proces „due diligence“ pre oblasť ľudských práv, za účelom identifikovania, zmiernenia a vyriešenia nepriaznivých dopadov na ľudské práva. Spoločnosť môže vytvoriť funkciu ombudsmana, ktorý bude riešiť sťažnosti. Takisto anonymná telefónna linka alebo e-mail pre prijímanie sťažností môžu vhodne doplniť systém vnútornej kontroly v rámci spoločnosti. V prípade nedostatočnej reakcie na sťažnosť ohľadom porušenia zákona by mali sťažovatelia preposlať svoje „bona fide“ sťažnosti príslušným verejným orgánom. Je tu aj možnosť nahlásiť prípady porušenia „Smerníc OECD pre nadnárodné spoločnosti“ na Národné kontaktné miesto v Slovenskej republike.

G. Rámec správy spoločností by mal byť doplnený efektívnym a účinným postupom pre prípady platobnej neschopnosti, ako aj účinnou formou vymožiteľnosti práv veriteľov.

Predstavenstvo spoločnosti, ktorá je na pokraji platobnej neschopnosti by malo konať v najlepšom záujme veriteľov.

IV. ZVEREJŇOVANIE INFORMÁCIÍ A TRANSPARENTNOSŤ

Rámec správy spoločností by mal zabezpečiť, aby sa zverejňovali včasné a presné informácie vo všetkých podstatných záležitostiach týkajúcich sa spoločnosti vrátane finančnej situácie, výkonnosti, vlastníctva a správy spoločnosti.

A. Zverejňovanie informácií by malo zahrňovať okrem iného aj nasledovné informácie:

1. Auditovaná účtovná závierka dokumentujúca finančnú výkonnosť a finančnú situáciu spoločnosti.

K auditovanej účtovnej závierke má byť priložená výročná správa a analýza operácií. Takisto je potrebné zverejniť transakcie týkajúce sa celej skupiny spoločností vrátane informácií o podmienených záväzkoch a podsúvahových transakciách, ako aj právnické/fyzické osoby so špeciálnym zámerom.

2. Ciele spoločnosti a nefinančné informácie, podnikateľská etika, ako aj enviromentálne a iné záväzky voči verejnému poriadku.

Politiky v sociálnych otázkach a oblasti ľudských práv majú byť zverejnené spolu s informáciami o politických daroch. Hlavne pri veľkých spoločnostiach sa odporúča uviesť aj ďalšie informácie, napr. údaje o čistom obrate alebo platbách štátu, rozdelené do kategórií podľa činnosti a krajiny (tzv. *country-by-country reporting*). Zverejnené informácie majú byť primerané veľkosti danej spoločnosti, pričom veľké spoločnosti zverejňujú celý súbor informácií vrátane vyššie uvedených dodatočných informácií.

3. Významné vlastnícke podiely vrátane skutočných majiteľov a hlasovacích práv.

i. Tieto informácie by mali zahrňovať informácie o vlastníctve spoločnosti v prípade prekročenia určitých prahových hodnôt a pokrývať aj iné subjekty, ktoré priamo alebo nepriamo, významným spôsobom ovplyvňujú alebo kontrolujú spoločnosť, alebo by mohli ovplyvňovať, resp. kontrolovať spoločnosť. Zverejniť by sa mali aj informácie o štruktúre skupiny spoločností a o vzťahoch vnútri takejto skupiny. Je tiež dobrou praxou zverejniť držbu akcií členmi predstavenstva, vrátane nevykonných členov orgánov/členov dozornej rady.

ii. Mali by sa zverejniť aj transakcie spriaznených osôb a informácie o skutočných vlastníkoch. V prípade držby významných akciových podielov prostredníctvom sprostredkovateľských štruktúr alebo dohôd by informácie o skutočných vlastníkoch mali byť k dispozícii minimálne pre regulačné a vynučovacie inštitúcie a/alebo prostredníctvom súdneho procesu.

4. Výkaz o odmeňovaní v spoločnosti vrátane informácií o odmenách členov orgánov spoločnosti a vyššieho manažmentu, ako aj informácie o spojitosti medzi odmenami členov orgánov a vyššieho manažmentu a dlhodobou výkonnosťou spoločnosti.

i. Informácie by mali zahrňovať systém odmeňovania najlepšie platených výkonných manažérov alebo konkrétnych pozícií na individuálnej báze, spolu so sumárom a vysvetlením podmienok ich zmluvného vzťahu. Informácie by mali tiež obsahovať stimulačné plány, ako napr. opcie na akcie a ustanovenia o ukončení zmluvného vzťahu, resp. odchode do dôchodku.

- ii. Zverejnenie by sa malo zamerať na systém odmeňovania v nastávajúcom finančnom roku alebo, ak je to vhodné, po sebe nasledujúcich rokoch, a informovať aj o implementácii systému v predchádzajúcom finančnom roku.
- iii. Informácie o premenných a fixných zložkách odmeňovania, podmienkach pre odročenie a postupné zdanenie a spojitostou medzi odmeňovaním a výkonnosťou spoločnosti na základe vopred stanovených, jasne formulovaných a pochopiteľných predpokladov.
- iv. Výkaz o odmeňovaní by mal byť pred svojim sprístupnením verejnosti predmetom hlasovania akcionárov na valnom zhromaždení.
- Považuje sa za dobrú prax, ak je zverejnenie výkazu o odmeňovaní v súlade s odporúčaniami Európskej komisie pokiaľ ide o systém odmeňovania členov orgánov verejne obchodovaných spoločností (č. 2009/385/EK a č.2004/913/EK).*
- 5. Informácie o členoch orgánov spoločnosti vrátane ich kvalifikácie, výberového konania, vlastníctve akcií v spoločnosti, členstve v iných orgánoch, iných výkonných funkciách a o tom, či ich orgán spoločnosť považuje za nezávislých.**
- i. Investori/akcionári by mali požadovať informácie o jednotlivých členoch orgánov spoločnosti a vyššieho manažmentu, aby mohli posúdiť ich skúsenosti a kvalifikáciu a odhadnúť akýkoľvek potenciálny konflikt záujmov, ktorý by mohol ovplyvniť ich rozhodovanie.
- ii. Tieto informácie by mali zahŕňať výberové konanie, kvalifikáciu, vlastníctvo akcií v spoločnosti, členstvo v iných orgánoch, iné výkonné funkcie a informáciu, či sú orgánom spoločnosti považovaní za nezávislých.
- iii. Informácie o akomkoľvek rozhodnutí valného zhromaždenia akcionárov by mali byť poskytované vopred alebo na priebežnej báze, ak sa situácia podstatne zmenila.
- 6. Transakcie spriaznených osôb.**
- i. Mali by sa zverejniť informácie o transakciách spriaznených osôb vrátane podmienok takýchto transakcií a v prípade, že nie sú definované zákonom, aj kritériá pre určenie významnej transakcie spriaznenej osoby.
- ii. Spriaznené osoby by mali zahŕňať minimálne:
- subjekty, ktoré ovládajú spoločnosť alebo sú pod spoločnou kontrolou so spoločnosťou,
 - významných akcionárov, vrátane členov ich rodín,
 - členov vyššieho manažmentu.
- V prípade špecifických záujmov spriaznených osôb je potrebné zverejniť aj významné transakcie s konsolidovanými dcérskymi spoločnosťami.*
- iii. Informácie by mali rozlišovať transakcie podľa ich závažnosti a podmienok.
- iv. Zverejňovanie by malo byť nepretržité, s možnou výnimkou pre transakcie opakujúce sa za „trhových podmienok“, ktoré postačuje zverejňovať len v pravidelných správach.
- v. Prahové hodnoty pre zverejňovanie by mali byť založené hlavne na kvantitatívnych kritériách; nemalo by sa však tolerovať obchádzanie zverejňovania informácií prostredníctvom „štiepenia“ transakcií s tou istou spriaznenou osobou.

- 7. Predvídateľné rizikové faktory.**
- i. Mali by sa zverejňovať predvídateľné rizikové faktory, ktoré sú špecifické pre dané priemyselné odvetvie alebo lokalitu, v ktorej spoločnosť funguje.
- ii. Vyhlásenie by malo zahŕňať závislosť od komodít, riziká z oblasti finančného trhu vrátane úrokových a menových rizík, riziká súvisiace s derivátmi a podsúvahovými transakciami, riziká vyplývajúce z podnikovej stratégie a riziká vyplývajúce z environmentálnych záväzkov.
- Považuje sa za dobrú prax zverejňovať informácie o systéme monitoringu a riadenia rizika.*
- 8. Otázky týkajúce sa zamestnancov a iných zainteresovaných strán.**
- i. Vyhlásenie by malo zahŕňať aj informácie o vzťahoch medzi manažmentom a zamestnancami vrátane odmeňovania, zabezpečenia kolektívneho vyjednávania, mechanizmov pre zastúpenie zamestnancov a vzťahy s inými zainteresovanými stranami ako sú veritelia, dodávatelia a miestne komunity.
- 9. Vnútorne usporiadanie orgánov a stratégia v oblasti správy spoločností.**
- i. Zverejniť by sa mali informácie o vnútornom usporiadaní orgánov a stratégii v oblasti správy spoločností vrátane obsahu akéhokoľvek kódexu správy spoločností, resp. postupu a procesov, prostredníctvom ktorých sa implementuje.
- ii. Okrem toho by vo Vyhlásení mali byť informácie o rozdelení právomocí medzi akcionárov, manažment a členov orgánov spoločnosti, ako aj jednotlivé funkcie a kompetencie generálneho riaditeľa a/alebo predsedu.
- Doporučuje sa zverejniť stanovky akciovej spoločnosti, zakladajúce listiny orgánov spoločnosti a vnútorné štruktúry a zakladajúce listiny výborov.*
- B.** Informácie by mali byť pripravené a zverejnené v súlade so štandardmi účtovníctva a finančného a nefinančného výkazníctva.
- C.** Ročný audit by mala vykonávať nezávislá, kompetentná a kvalifikovaná audítorská spoločnosť v súlade s audítorskými štandardmi tak, aby sa zabezpečila externá a objektívna záruka pre orgány spoločnosti a akcionárov o tom, že účtovné výkazy verne reprezentujú finančné postavenie a výkonnosť spoločnosti vo všetkých podstatných ukazovateľoch.
- i. Výbor pre audit alebo obdobný orgán spoločnosti by mal zabezpečovať dohľad nad aktivitami vnútorného auditu, ako aj celkovým vzťahom s externými audítormi.
- ii. Je potrebné sa vyhnúť konfliktu záujmov na strane externých audítorov.
- Pre vyhnutie sa konfliktu záujmov na strane externých audítorov sa veľmi doporučujú opatrenia na posilnenie nezávislosti. Toto zahŕňa aj zverejnenie platieb pre externých audítorov za neaudítorské služby, úplný zákaz alebo prísne obmedzenie vykonávania neaudítorských činností audítorom pre spoločnosť, u ktorých vykonáva audit, povinnú rotáciu audítorov (buď partnerov alebo v niektorých prípadoch audítorských spoločností), pevné funkčné obdobie pre audítorov, zákaz spoločných (zdieľaných) auditov, dočasný zákaz zamestnania audítora pre spoločnosť, v ktorej vykonával audit. Ďalej zákaz pre audítorov a osoby od nich závislé mať finančný podiel alebo riadiacu funkciu v spoločnostiach, kde vykonávajú audit, obmedzenie percenta príjmu z neaudítorskej činnosti, ktorý môže audítor obdržať od konkrétneho klienta, alebo obmedzenie celkového percenta príjmu audítora, ktorý môže obdržať od jedného klienta. Pre udržiavanie odbornej kompetencie audítorov sa považuje za dobrú prax registračný pro-*

ces pre jednotlivcov za účelom potvrdenia ich kvalifikácie, ako aj priebežné vzdelávanie a monitoring ich pracovných skúseností. V tomto smere je dôležitým faktorom pre zlepšenie kvality auditu vymenovanie regulátora auditu, nezávislého od audítorskej profesie, v súlade so základnými princípmi „Medzinárodného fóra nezávislých regulátorov auditu“ (IFIAR).

- D.** Externí audítori by sa mali zodpovedať akcionárom a pri vykonávaní auditu uplatňovať voči spoločnosti povinnosť náležitej profesionálnej starostlivosti.

Je možné považovať za dobrú prax postup, keď externých audítorov odporúča nezávislý Výbor pre audit a menuje ich tiež tento Výbor alebo priamo valné zhromaždenie akcionárov.

- E.** Kanály pre šírenie informácií by mali zabezpečiť svojim používateľom rovnaký, včasný a cenovo dostupný prístup k relevantným informáciám.

- i.** Nesmú sa vytvárať administratívne alebo finančné prekážky pre zainteresované strany pri získavaní informácií.
- ii.** Malo by sa požadovať pravidelne sa opakujúce zverejňovanie informácií a tam kde je to relevantné aj zverejňovanie „ad hoc“.

Smernice pre periodické vykazovanie spoločností, ktoré majú verejne obchodované cenné papiere s účasťou drobných investorov/akcionárov, sú stanovené v „Princípoch pre periodické zverejňovanie informácií kótovanými spoločnosťami IOSCO“. Veľmi sa odporúča zverejnenie na webových stránkach spoločností.

V. ZODPOVEDNOSŤ ORGÁNOV SPOLOČNOSTI

Rámec správy spoločností by mal zabezpečiť strategické riadenie spoločnosti, efektívne monitorovanie manažmentu orgánmi spoločnosti a zodpovednosť orgánov spoločnosti voči spoločnosti a akcionárom.

- A.** Členovia orgánov spoločnosti by mali konať na základe úplných informácií, v dobrej viere, s náležitou starostlivosťou a v najlepšom záujme spoločnosti a akcionárov.

- i.** Členovia orgánov spoločnosti by mali konať s odbornou starostlivosťou, ktorá od nich vyžaduje konanie na základe úplných informácií, v dobrej viere a s náležitou pracovitosťou a starostlivosťou.
- ii.** Členovia orgánov spoločnosti by mali konať v súlade so zásadou lojality voči spoločnosti a všetkým jej akcionárom, t.j. nielen voči akcionárovi s kontrolným vplyvom (ktorý má kontrolný podiel v spoločnosti alebo skupine spoločnosti).
- iii.** Členovia orgánov spoločnosti by nemali zverejňovať dôverné informácie, ktorých sprístupnenie tretím stranám by mohlo poškodiť spoločnosť, ohroziť jej záujmy alebo záujmy akcionárov.
- iv.** Členovia orgánov spoločnosti vykonávajúci funkcie dohľadu by sa nemali podieľať na bežnom každodennom riadení spoločnosti.

Orgány spoločnosti by mali nielen niesť zodpovednosť voči spoločnosti, jej akcionárom a ich najlepším záujmom, ale mali by uplatňovať náležitú starostlivosť a čestne jednať aj s inými zainteresovanými stranami vrátane zamestnancov, veriteľov, zákazníkov, dodávateľov a miestnej komunity. V súlade s dobrou praxou by členovia orgánov spoločnosti mali byť presvedčení o tom, že kľúčové informačné a kontrolné systémy spoločnosti sú v princípe dôveryhodné, že kľúčové firemné informačné systémy a systémy pre dodržiavanie zákonov a pravidiel sú v zásade zdravé a tvoria základ pre kľúčovú monitorovaciu funkciu orgánov spoločnosti.

- B.** V prípade, že by rozhodnutia orgánov spoločnosti mohli mať rôzne dopady na rozličné skupiny akcionárov, je potrebné zvoliť spravodlivý prístup voči všetkým akcionárom.

- C.** Orgány spoločnosti by mali aplikovať vysoké etické štandardy. Mali by brať ohľad na záujmy akcionárov.

- i.** Kódexy s platnosťou pre celú spoločnosť by mali slúžiť ako štandard pre konanie tak orgánov spoločnosti, ako aj vyššieho manažmentu; mali by stanovovať rámec etického správania, ktorý presahuje rámec zákona, čo by malo byť vždy elementárnou požiadavkou.
- ii.** Etické kódexy by mali stanoviť jednoznačné kritériá pokiaľ ide o sledovanie súkromných záujmov vrátane obchodovania s akciami spoločnosti.
- iii.** Kódexy správania by mali odrádzať od niektorých praktík, ako napr. agresívna snaha o vyhýbanie sa daňovej povinnosti, ktoré neprispievajú k dlhodobým záujmom spoločnosti a jej akcionárov a môžu vyvolať právne riziko i ohroziť reputáciu spoločnosti.
- iv.** Orgány spoločnosti by mali zaviesť svoje vlastné etické normy a garantovať ich správnu implementáciu tým, že vymenujú a budú dohliadať na členov vyššieho manažmentu a manažmentu ako takého.

D. Orgány spoločnosti by mali plniť niektoré kľúčové funkcie, a to:

1. Usmerňovanie a revidovanie stratégií spoločnosti, hlavných plánov jej aktivít, postupov pre riadenie rizika, ročný rozpočet a obchodný plán, stanovenie výkonnostných cieľov, monitorovanie ich implementácie a výkonnosti spoločnosti a zabezpečenie dozoru nad veľkými kapitálovými výdavkami, akvizíciami a odpredajmi majetku.

2. Monitorovanie účinnosti postupov v oblasti správy spoločností a zavádzanie zmien podľa potreby.

Za dobrú prax sa považuje, ak orgány spoločnosti minimálne raz ročne zhodnotia svoje fungovanie za uplynulé obdobie a prijímú opatrenia na jeho zlepšenie. Výstup takéhoto hodnotenia by mali zverejniť vo výročnej správe spoločnosti formou vyhlásenia. Za najlepšiu prax sa považuje, ak je sebahodnotenie orgánov spoločnosti kontrolované aj nezávislou entitou, respektíve ak je takéto sebahodnotenie posúdené výborom pre audit.

3. Výber, odmeňovanie, monitorovanie a v prípade potreby výmena kľúčových členov manažmentu; dohľad nad plánovaním nástupníctva.

Aj keď v zmysle zákona je voľba a odvolávanie členov orgánov spoločnosti primárne v kompetencii valného zhromaždenia, pre zabezpečenie účinného monitorovania dozornou radou sa považuje za dobrú prax, ak stanovy zveria túto právomoc dozornej rade, ktorá môže flexibilnejšie reagovať na pochybenia členov manažmentu a na potreby spoločnosti. Takéto poverenie dozornej rady rozhodne nemôže ovplyvniť možnosť valného zhromaždenia aktívne sa podieľať na tomto procese, pretože prípadné „posledné slovo“ musia mať vždy akcionári.

4. Harmonizácia odmeňovania členov orgánov spoločnosti a kľúčových členov manažmentu s dlhodobjšími záujmami spoločnosti a jej akcionárov.

i. Systém odmeňovania členov orgánov spoločnosti a vyššieho manažmentu by sa mal zameriavať na dlhodobšie záujmy spoločnosti, ktoré majú mať prioritu pred krátkodobými.

ii. Mali by byť pripravené postupy pre krytie platieb pri najímaní a/alebo ukončení kontraktu s členom exekutívy.

Považuje sa za dobrú prax, ak si orgány spoločnosti vypracujú a zverejnia výkaz o systéme odmeňovania týkajúci sa členov orgánov a vyššieho manažmentu. Takýto dokument má špecifikovať vzťah medzi odmenami a výkonnosťou a má obsahovať merateľné štandardy, ktoré dávajú prioritu dlhodobjším záujmom spoločnosti pred krátkodobými cieľmi. Pri veľkých spoločnostiach sa považuje za dobrú prax, ak systém odmeňovania a kontrakty pre členov orgánov spoločnosti a vyšší manažment má na starosti špeciálny výbor, ktorý zahŕňa všetkých alebo aspoň väčšinu nezávislých členov predstavenstva a neobsahuje členov exekutívy, ktorí majú funkcie vo Výboroch pre odmeňovanie navzájom prepojených spoločností, čo by mohlo viesť ku konfliktu záujmov. Za dobrú prax sa považuje zavedenie ustanovení pre vrátenie a postupné odňatie výkonnostnej odmeny. Tieto ustanovenia dávajú spoločnosti právo zadržať, resp. získať späť odmeny od členov exekutívy v prípade manažérskej sprenevery alebo iných okolností, napr. v prípade požiadavky na prepracovanie a opätovné predloženie účtovnej závierky spoločnosti v dôsledku podstatného nesúladu s kritériami finančného výkazníctva.

5. Zabezpečenie formálne správneho a transparentného procesu menovania a voľby členov orgánov spoločnosti.

i. Akcionári by mali zohrávať aktívnu úlohu pri nominácii a voľbe členov orgánov spoločnosti.

ii. Orgán spoločnosti alebo Výbor pre nominácie by mali zabezpečiť, aby zavedené postupy boli transparentné a rešpektované.

iii. Orgán spoločnosti by mal zdefinovať všeobecný alebo individuálny profil svojich členov, ktorých by mohla spoločnosť v ktoromkoľvek danom čase potrebovať pre doplnenie existujúcich odborných skúseností daného orgánu, berúc do úvahy ich príslušné znalosti, kompetencie a odbornosť.

iv. Orgán spoločnosti alebo Výbor pre nominácie by mal identifikovať potenciálnych kandidátov, ktorí spĺňajú požadované profily a navrhnúť ich akcionárom a zväziť aj kandidátov presadzovaných akcionármi, ktorí majú právo predložiť nominácie.

6. Monitorovanie a riadenie potenciálnych konfliktov záujmov manažmentu, členov orgánov spoločnosti a akcionárov vrátane zneužívania majetku spoločnosti vo svoj prospech a zneužívania transakcií spriaznených osôb.

i. Orgán spoločnosti by mal dohliadať na systémy vnútornej kontroly v oblasti finančného výkazníctva a využívania majetku spoločnosti s cieľom ochrany pred nevhodnými transakciami so spriaznenými osobami.

ii. V prípade ak tieto funkcie vykonáva interný audítor alebo iní vedúci pracovníci, mali by mať priamy prístup k orgánom spoločnosti za účelom efektívneho plnenia svojich povinností a úloh v oblasti výkazníctva.

iii. Orgány spoločnosti by mali podporovať nahlasovanie neetického a nezákonného konania bez obavy z postihu.

iv. Existencia firemného etického kódexu by mala napomáhať tomuto procesu, ktorý by sa mal opierať o právnu ochranu dotknutých zamestnancov.

v. Výbor pre audit alebo Výbor pre etiku či iný podobný orgán by mal zabezpečiť kontaktné miesto pre zamestnancov, ktorí chcú nahlásiť obavy z neetického alebo nezákonného konania, ktoré by mohlo ohroziť integritu účtovných výkazov.

7. Zabezpečenie integrity systému účtovníctva a finančných výkazov spoločnosti vrátane nezávislého auditu a funkčnosti primeraných systémov kontroly, a to najmä systému riadenia rizika, finančnej a prevádzkovej kontroly a dodržiavania zákonov a príslušných štandardov.

i. Orgán spoločnosti by mal demonštrovať svoju vedúcu úlohu, a tak zabezpečiť funkčnosť efektívnych prostriedkov pre dohľad nad rizikom.

ii. Orgán spoločnosti by mal stanoviť a vynucovať jednoznačné hranice zodpovednosti vo všetkých segmentoch organizácie.

iii. Orgán spoločnosti by mal zabezpečiť náležitý dohľad zo strany vyššieho manažmentu, čo obvykle zahŕňa vytvorenie systému vnútorného auditu, ktorý je priamo podriadený danému orgánu.

iv. Vnútorne postupy a politiky prijaté spoločnosťou za účelom plnenia zákoných a regulačných požiadaviek by sa mali rozšíriť aj na dcérske spoločnosti a ak je to možné aj na tretie strany, ako sú sprostredkovatelia, konzultanti, zástupcovia, distribútori, zmluvné strany a dodávatelia.

Považuje sa za dobrú prax, ak sa vnútorní audítori zodpovedajú nezávislému Výboru pre audit alebo obdobnému orgánu, ktorý je okrem toho zodpovedný aj za vzťahy s externým audítorom, čím sa umožní koordinovaný postup orgánu spoločnosti. Tento výbor, resp. obdobný orgán, by mal v rámci dobrej praxe revidovať a nahlasovať orgánom spoločnosti najvýznamnejšie účtovné postupy, ktoré sú základom finančného výkazníctva. Orgány spoločnosti si však musia udržať konečnú zodpovednosť za dohľad nad systémom riadenia rizika v spoločnosti a za zabez-

pečenie integrity systémov výkazníctva. Pokiaľ ide o riadenie rizika, spoločnosti s veľkou alebo komplexnou mierou rizika (či už finančného alebo nefinančného), nielen vo finančnom sektore, by mali zvážiť zavedenie obdobných systémov výkazníctva vrátane priameho nahlasovania orgánu spoločnosti. Dobrou praxou spoločností je vypracovať programy vnútornej kontroly, etiky a dodržiavania zákonov a nariadení a zabezpečiť ich účinnosť alebo navrhnuť opatrenia zamerané na plnenie relevantných zákonov, predpisov a štandardov vrátane predpisov stavajúcich mimo zákon úplatkárstvo a korupciu (ako napr. Dohovor OECD o boji proti podplácaniu), ako aj právny rámec pre cenné papiere, hospodársku súťaž, pracovné podmienky a bezpečnosť, zdanenie, ľudské práva, životné prostredie, podvody, pranie špinavých peňazí a pod. Aby bola efektívna štruktúra stimulov danej firmy musí byť v súlade s jej etickými a odbornými štandardmi tak, aby dodržiavanie týchto hodnôt bolo odmeňované a porušenia zákona sa stretli s odstrašujúcimi dôsledkami alebo sankciami.

8. Dohľad nad procesom zverejňovania informácií a komunikácie s okolím.

- i. Úlohy a kompetencie orgánov spoločnosti a ďalšieho manažmentu týkajúce sa zverejňovania informácií a komunikácie by mali byť jasne stanovené.

U veľkých verejne obchodovaných spoločností sa považuje za dobrú prax vymenovať pracovníka pre plnenie informačných povinností spoločnosti, ktorý sa zodpovedá priamo orgánom spoločnosti.

E. Orgány spoločnosti by mali vo veciach spoločnosti rozhodovať objektívne a nezávisle.

- i. Dostatočný počet členov orgánov spoločnosti by mal byť nezávislý od manažmentu; nemal by byť v zamestnaneckom pomere so spoločnosťou ani jej pridruženými firmami a nemal by byť v blízkom vzťahu k spoločnosti alebo jej manažmentu cez významné ekonomické, rodinné alebo iné väzby.
- ii. Pri určovaní miery nezávislosti členov orgánov spoločnosti by sa „negatívne“ kritériá stanovujúce kedy jednotlivec už nie je považovaný za nezávislého mali doplniť o „pozitívne“ príklady vlastností, ktoré zvýšia pravdepodobnosť skutočnej nezávislosti.

Aby mohli nezávislí členovia orgánov spoločnosti zohrávať túto kľúčovú rolu je potrebné, aby orgány spoločnosti uviedli koho považujú za nezávislého, ako aj kritériá pre toto rozhodnutie. Keďže orgány spoločnosti by mali konať v najlepšom záujme spoločnosti a všetkých jej akcionárov, v prípade osôb, ktoré môžu mať potenciálne silný vplyv na spoločnosť je potrebná osobitná kontrola za účelom zabezpečenia nezávislosti rozhodovania orgánov spoločnosti.

- 1. **Orgány spoločnosti by mali zvážiť poverenie dostatočného počtu nevykonných členov schopných nezávislého úsudku úlohami tam, kde existuje potenciál pre vznik konfliktu záujmov. Príkladmi takýchto kľúčových zodpovedností sú zabezpečenie integrity finančného a nefinančného výkazníctva, preskúmanie transakcií spriaznených osôb, nominácia členov orgánov spoločnosti a vyššieho manažmentu a odmeňovanie orgánov spoločnosti.**
 - i. Orgán spoločnosti by mal zvážiť vytvorenie špecifických výborov v prípadoch, kde je potenciálne riziko konfliktu záujmov.
 - ii. Tieto výbory by mali mať určitý minimálny počet nevykonných členov, resp. by mali byť zložené výhradne z členov dozornej rady.
- 2. **Orgány spoločnosti by mali zvážiť vytvorenie špecializovaných výborov pre podporu orgánov vo výkone ich funkcie, hlavne v oblasti auditu a v závislosti na veľkosti a rizikovom profile spoločnosti tiež v oblasti riadenia rizika, nominácií a odmeňovania. Po zriadení týchto výborov pri orgánoch spoločnosti by sa mal dostatočne definovať ich mandát,**

zloženie a pracovné postupy a následne by mali orgány spoločnosti tieto informácie zverejniť.

- i. V prípade ich ustanovenia by Výbory pre audit mali byť schopné dohliadať okrem iného aj na efektívnosť a integritu vnútorného systému kontroly.
- 3. **Členovia orgánov spoločnosti by mali byť schopní efektívne sa venovať svojim úlohám.**
 - i. Členovia orgánov spoločnosti by mali byť členmi orgánov iných spoločností a prijímať ďalšie záväzky len v takej miere, aby nebola negatívne obmedzená ich výkonnosť.
- 4. **Orgány spoločnosti by mali pravidelne hodnotiť svoju výkonnosť a vyhodnocovať, či majú k dispozícii to správne zloženie odbornosti a kompetencií.**
 - i. Orgány spoločnosti by mali kolektívne vyhodnocovať, či majú správnu štruktúru z hľadiska odbornosti a kompetencií, aby sa tak vyhli „skupinovému zmýšľaniu“ a zabezpečili rôznorodosť názorov pomocou diskusie.
 - ii. Spoločnosti by sa mali venovať vzdelávaniu členov svojich orgánov a ich dobrovoľnému vyhodnocovaniu za účelom zlepšenia ich praktickej činnosti a zvýšenia ich výkonnosti.

Hlavne vo veľkých spoločnostiach je možné vyhodnocovanie orgánov spoločnosti podporiť externými pomôckami pre zvýšenie objektivity. Pokiaľ nie sú potrebné určité kvalifikačné predpoklady, ako napr. vo finančných inštitúciách, toto môže zahrňovať nadobudnutie príslušných zručností členmi orgánov po ich vymenovaní. Potom môžu členovia orgánov „držať krok“ s relevantnými novými zákonmi, predpismi a meniacimi sa komerčnými a inými rizikami prostredníctvom školení v rámci firmy ako aj externých kurzov.

F. Aby mohli plniť svoje úlohy, členovia orgánov spoločnosti by mali mať prístup k presným, relevantným a včasným informáciám.

- i. Pre plnenie svojich úloh by mali členovia orgánov spoločnosti zabezpečiť, aby dostávali presné, relevantné a včasné informácie.
- ii. Ak sa spoločnosti spoliehajú na komplexné modely riadenia rizika, členovia orgánov by mali byť informovaní o prípadných nedostatkoch takýchto modelov.

Prínos členov dozornej rady pre spoločnosť sa môže zvýšiť poskytnutím prístupu k niektorým kľúčovým členom vedenia spoločnosti, ako aj zabezpečením nezávislého externého poradenstva na náklady spoločnosti.

G. Mali by sa vyvinúť mechanizmy pre uľahčenie prístupu k informáciám a vzdelávaniu pre zástupcov zamestnancov v orgánoch spoločnosti tak, aby ich mohli zastupovať efektívne a v čo najväčšej miere prispeli k zlepšeniu odbornosti, informovanosti a nezávislosti daného orgánu.

- i. Zástupcovia zamestnancov by mali mať rovnaké povinnosti a úlohy ako všetci ostatní členovia orgánov spoločnosti a mali by konať v najlepšom záujme spoločnosti.
- ii. Mali by sa vytvoriť postupy pre uľahčenie prístupu k informáciám, vzdelávaniu, zvyšovaniu odbornosti, ako aj nezávislosti zástupcov zamestnancov v orgánoch spoločnosti od generálneho riaditeľa a manažmentu. Tieto postupy by mali zahrňovať aj adekvátne a transparentné procesy pre vymenovanie zástupcov zamestnancov, ich právo pravidelne sa zodpovedať zamestnancom (za predpokladu úplného rešpektovania požiadaviek na zachovanie dôverylosti informácií daným orgánom), ich právo na vzdelávanie a tiež jasne definované postupy pre manažment konfliktu záujmov.

